

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Koninginnegracht 57 - Den Haag

Telef. 070-61.41.21

VERKIEZINGSMANIFEST 1959

VAN DE

VOLKSPARTIJ

VOOR

VRIJHEID

EN

DEMOCRATIE

OP HET KEERPUNT

De binnenlandse politieke ontwikkeling bevindt zich op een keerpunt. Meer dan op enig ander tijdstip sedert de bevrijding bestaat de mogelijkheid, dat de lijn zal worden omgebogen. Het jaar 1959 zal de afsluiting kunnen blijken van het tijdperk, dat in 1945 werd aangevangen. Men kan dat tijdperk kenschetsen als dat van het streven om het zwaartepunt steeds meer te verplaatsen van de vrije maatschappelijke werkzaamheid naar de werkzaamheid van een al bedillende overheid. Men zou het ook kunnen noemen het tijdperk van overheersende socialistische invloed.

Onmiddellijk na het einde van de oorlog werkten de omstandigheden het socialistische streven wel zeer in de hand. Het was toen de algemene overtuiging, dat er op zijn minst een overgangstijdperk zou moeten zijn, gedurende hetwelk de vrije maatschappelijke werkzaamheid binnen enge grenzen zou moeten blijven opgesloten. Dit maakte het niet alleen mogelijk, doch zelfs gewenst, dat de regering op een zo breed mogelijke basis zou worden opgetrokken. Daarom hebben ook de liberalen zich destijds bereid verklaard deel te nemen aan een bewind, waarin de socialistische een belangrijke rol speelden.

Naarmate echter de ergste gevolgen van de oorlogstoestand werden overwonnen, begon zich de tegenstelling tussen de socialistische en de liberale zienswijze steeds duidelijker te openbaren. Wat de liberaal zag als een tijdelijke toestand, waaruit zo spoedig dit mogelijk was tot vrijere verhoudingen moest worden overgegaan, beschouwde de socialist als een uitgangspunt voor een maatschappelijke ontwikkeling in de door hem begeerde richting. En hoewel de P.v.d.A. in de Kamer nimmer over meer dan ongeveer een derde van de zetels beschikte, vermocht zij in haar streven toch in belangrijke mate te slagen, omdat haar in de praktijk van het staatkundig leven de steun van de partijen ter rechterzijde ten deel viel. Te rekenen van 1952 af was de Kamerfractie der V.V.D. in feite de enige reële oppositiegroep.

Het uitgangspunt voor liberaal beleid

Het beginsel, waarvan deze fractie bij geheel haar beleid is uitgegaan, laat zich in het kort als volgt samenvatten. Uitgangspunt is de grote betekenis van de ontwikkeling der zelfstandige krachten

in de maatschappij, zowel voor de individuele mens als voor de onderscheidene groepen, waaruit die maatschappij is samengesteld. Die ontwikkeling te bevorderen is de taak der overheid. Zij moet daarom haar bijdrage leveren tot het opruimen der belemmeringen, die aan deze ontwikkeling in de weg staan. Soms spruiten die belemmeringen voort uit verhoudingen, die zich geleidelijk in de maatschappij hebben ontwikkeld. Soms ook zijn zij het gevolg van het optreden der overheid zelf, die het maatschappelijk leven al te zeer in de boeien heeft geslagen. Is het eerste het geval, dan is het de taak der overheid door haar maatregelen de maatschappelijke belemmeringen weg te nemen. Zijn het daarentegen de overheidsmaatregelen zelf, die de vrije ontwikkeling belemmeren, dan is het haar taak de boeien te gaan slaken.

Men heeft zich dus te hoeden voor tweeclei uitersten, dat van de staatsalmacht aan de ene en dat van de volstreekte staatsonthouding aan de andere zijde. Het eerste is het socialistische, het andere het individualistische standpunt. Beide uitersten worden door de V.V.D. verworpen. Zij tracht tussen beide het juiste midden te bewaren. Daar de maatschappij in voortdurende beweging is, is dit juiste

midden geen vast punt. Het zal, al naar gelang van de omstandigheden, in de ene of de andere richting moeten worden verplaatst.

Jaren lang zijn de verhoudingen zo geweest, dat het overheidsingrijpen ter bescherming van het zwakke, dat weerloos stond tegenover het economisch machtige, in alle opzichten op de voorgrond had te staan. De sociale rechtvaardigheid vorderde toen, dat de overheid optrad om menige misstand tegen te gaan. De moderne sociale politiek heeft dan ook in liberale kring in toenemende mate steun ondervonden en menigmaal zijn liberalen hier pioniers geweest. Thans verheugt ons volk zich in een samenstel van sociale maatregelen, dat een kostbare verworvenheid is, waaraan de V.V.D. niet gaarne geraakt zou zien. Ook is zij ervan doordrongen, dat dit samenstel nog een verdere afsluiting behoeft. Daartoe rekent zij in het bijzonder de totstandkoming van een algemene verzekering van weduwen en wezen.

Bescherming van het zwakke zal onder alle omstandigheden het doel moeten zijn van een rechtvaardige sociale politiek, maar het blijft daarbij van het grootste gewicht op welke wijze men deze bescherming wil verwezenlijken.

Men kan het zwakke beschermen, terwijl men het zwak laat. Men omringt het dan met een muur, die het beschermt tegen de invloeden van buiten. Men kan zijn politiek er echter ook op richten het zwakke sterk te maken, zodat het geen beschermende muur meer behoeft. Onze collectieve sociale voorzieningen, hoe waardevol ook, zijn zo'n muur.

Vanzelfsprekend zijn zij onmisbaar, maar zij staan daarom in betekenis ten achter bij voorzieningen, die beogen de individuele mens sterker te maken.

Bezitsvorming

Uit dit oogpunt heeft men nu in de eerste plaats het vraagstuk van de bezitsvorming te zien. Eigen bezit is voor de vrijheid van beweging van de mens en voor zijn gevoel van eigenwaarde van de grootste betekenis. De mogelijkheid om het te verwerven moet daarom open staan voor zo groot mogelijke groepen der bevolking. Het bestaan van deze mogelijkheid is voorts een belangrijke prikkel voor de ontwikkeling van zelfstandige kracht. De V.V.D. ziet het hier als de taak der overheid om het klimaat te scheppen, dat ter bevordering van deze bezitsvorming onmisbaar is. Vanzelfsprekend speelt daarbij de regeling der belastingheffing een belangrijke rol. Er moet met name een redelijke verhouding

zijn tussen de belastingen, die drukken op het inkomen en die welke het verbruik treffen. Wordt de inkomstenbelasting te hoog opgevoerd, dan betekent dit een ernstige belemmering van het sparen. Nederland dient op dit punt zeer waakzaam te zijn; de inkomstenbelasting neemt toch bij ons in vergelijking met andere Europese landen een zeer grote plaats in.

Tot de bezitsvormen, die de mens in ernstige mate aanspreken, behoort het bezit van een eigen woning. De verwerving van zo'n woning zou kunnen worden gestimuleerd door belastingfaciliteiten. Voorts zal het effectenbezit moeten worden gepopulariseerd door de weg te openen voor een vrije ontplooiing van beleggingsclubs. Aantrekkelijke beleggingspapieren als rentespaarbrieven behoren op gemakkelijke wijze permanent beschikbaar te zijn. Aldus scheidt men beleggingsvormen van grote aantrekkelijkheid, terwijl men bureaucratische controles vermijdt.

Gelijke kansen voor alle leden van het volk

De V.V.D. verlangt, dat alle leden van het volk zoveel mogelijk gelijke kansen zullen hebben. Maar het streven naar gelijke kansen is iets anders dan dat naar nivellering van inkomen en bezit. Getracht moet worden naar maatschappelijke verhoudingen, die een ieder een redelijk minimum bestaan verzekeren, doch die tevens voor een ieder de mogelijkheid laten daar bovenuit te stijgen door eigen krachtsinspanning. Een dergelijke politiek zal ook ten goede komen aan de volkskracht. Een overheid, die de leden van het volk behandelt, als waren zij onmondigen, legt, ondanks al haar goede bedoelingen, de bijl aan de wortel van de volkskracht.

Het is een eis van rechtvaardigheid, dat ieder de vrucht zal kunnen genieten van zijn eigen inspanning. Maar het is niet minder een eis van rechtvaardigheid, dat de opbrengst van die inspanning haar waarde behoudt, ook als zij niet onmiddellijk wordt verteerd. Daarom behoort het door eigen inspanning verworven bezit te worden beschermd. Het moet niet zo zijn, dat de gulden, die men heeft verworven, met ieder volgend jaar een mindere koopkracht gaat vertegenwoordigen. Daarom behoort paal en perk te worden gesteld aan de sluipende inflatie, de doorlopende waardevermindering van het geld. Niets zet zozeer de domper op de individuele bezitsverwerving als de vrees, dat de waarde van het gespaarde achteruit zal gaan.

Voortgaande sluipende inflatie dreigt vooral van een onjuiste loonpolitiek. Een werkelijke verbetering der levensomstandigheden kan alleen worden verkregen op de basis van een vergrote produktie en een verhoogde produktiviteit. Houden produktie en produktiviteit geen gelijke tred met de verhoging van lonen en salarissen, dan treedt onherroepelijk een waardevermindering van het geld in. Kan de produktiviteitsverhoging geheel of ten dele tot uitdrukking komen in een verlaging der prijzen, dan is dit voor de bevolking in haar geheel van het grootste belang. Van prijsverlaging profiteert immers een ieder, van loonsverhoging alleen hij, wiens loon wordt verhoogd. Ook voor de oplossing van het huurprobleem zou prijsverlaging — eventueel door vermindering van kostprijsverhogende belastingen — van het grootste belang zijn. Er zijn immers zovelen voor wie een huurverhoging alleen op deze wijze kan worden opgevangen.

Het beste middel om tot prijsverlaging te geraken is de prijsvorming in het vrije verkeer. Daarom heeft de overheid ertegen te waken, dat het prijsmechanisme door economische machtsconcentratie wordt uitgeschakeld.

De belastingpolitiek

Ook bij de belastingheffing dient het oog te blijven gericht op de mogelijkheid om particulier bezit te verwerven. Als beginsel moet voorop staan, dat belastingheffing middel en nooit doel mag zijn. Belastingen dienen om de overheidsuitgaven te dekken. Verder dan voor dit doel nodig is, mag de heffing niet gaan. Belastingheffing met de enkele doelstelling de inkomens te nivelleren is verwerpelijk. Het belastingstelsel behoort zo te worden geregeld, dat enerzijds het beginsel van de heffing naar draagkracht, anderzijds dat van een doelmatige en billijke spreiding wordt in acht genomen. Het beginsel der draagkracht brengt in het bijzonder met zich, dat bij de belasting van het inkomen rekening wordt gehouden met de lasten, die de gezinsgrootte op de belastingplichtige legt. Het is dus zeker niet onredelijk het kleine gezin naar verhouding zwaarder te treffen dan het grote, doch ook daarbij behoort maat te worden gehouden. Het is zeker niet rechtvaardig de ongetrouwden zo onevenredig zwaar te belasten als bij de tegenwoordige tarieven het geval is.

De liberale conjunctuurpolitiek

De conjunctuurpolitiek dient een centrale plaats in te nemen in het finan-

ciële en economische beleid van de overheid. Zij moet er voor zorgen, dat de omstandigheden worden in het leven geroepen, waaronder de vrije krachten der maatschappij zich zo gunstig mogelijk kunnen ontwikkelen. Zij moet zich richten op een evenwichtig groeiende economie, een zo groot mogelijke werkgelegenheid en het behoud van een stabiele geldswaarde. Daarbij heeft ook de belastingpolitiek haar rol te spelen. De eis, dat de belastingheffing het bedrag, dat voor de instandhouding van het overheidsbedrijf noodzakelijk is, niet te hoven mag gaan, behoeft toch niet met zich te brengen, dat er jaarlijks evenwicht tussen inkomsten en uitgaven is. Het is alleszins verdedigbaar, dat de overheid in goede tijden een reserve vormt om daaruit in kwade tijden te kunnen putten. Een dergelijke reservevorming is zelfs zeer aanbevelenswaardig, om de schommelingen der conjunctuur te verminderen. Er moet dan echter een reële conjunctuurreserve worden gevormd. Dat wil zeggen, dat de reserve, zolang de conjunctuur niet is omgeslagen, voor geen enkel doel mag worden gebezigd. Zij mag dus ook niet worden aangewend voor het dekken van buitengewone uitgaven, die met behulp van leningsgelden moeten worden bestreden, en ook niet voor versterkte schuldaflossing. Het gaat er immers om, dat de te reserveren bedragen op effectieve wijze aan de geldcirculatie worden onttrokken. Bij schuldaflossing bestaat geen zekerheid, dat dit het geval zal zijn. De middelen, die hierdoor naar de kapitaalmarkt stromen, kunnen dan immers door anderen worden gebruikt. Op die wijze wordt het heilzame conjuncturele effect van de reservevorming in belangrijke mate illusoir gemaakt. Een overheid, die aldus te werk gaat, geeft geen voorbeeld van juiste conjunctuurpolitiek. Het is een dergelijke politiek, die in de achter ons liggende jaren is gevoerd en die voor een groot deel de oorzaak is van de moeilijkheden, waarin wij zijn komen te verkeren, toen de regering zich genoodzaakt zag een politiek van bestedingsbeperking te gaan volgen.

Een rationele conjunctuurpolitiek verdient, dat de reserve op een zodanige wijze wordt vastgelegd bij de Nederlandse Bank, dat zij onttrokken is aan iedere bestedingsmogelijkheid. Zij zal dan haar tegenhanger vinden in een grotere reserve aan buitenlandse betaalmiddelen. Komt de terugslag, dan kan zij worden gebezigd om de neergang af te remmen.

In dezelfde lijn zal het liggen, indien de geneigdheid van het bedrijfsleven om

conjunctuurreserves te vormen, wordt aangewakkerd. Dit zal kunnen geschieden door voor dergelijke reserves belastingvrijdom te verlenen. Op deze wijze wordt de belastingpolitiek dienstbaar gemaakt aan de conjunctuurbeheersing.

Het vormen van een conjunctuurreserve in jaren van hoogconjunctuur is te meer gewenst, omdat aldus wordt voorkomen, dat de ruime financiële arm-slag, die de overheid door het ontstaan van overschotten in de gunstige jaren krijgt, zal leiden tot een te gemakkelijke en daardoor onmatige opvoering der overheidsuitgaven. Ook zonder dat de V.V.D. zich al te grote voorstellingen maakt van de mogelijkheden, waarover de overheid beschikt om de conjunctuur te beheersen, verwacht zij van deze wijze van reservevorming goede resultaten. Zij heeft bovendien het voordeel, dat zij de vrijheid van het maatschappelijk verkeer op geen enkele wijze belemmert.

De woningpolitiek

Wij zuchten in menig opzicht onder de gevolgen van de politiek der verzuimde gelegenheden. De twee terreinen, waarop zich dit het meest wreekt, zijn die van de huurpolitiek en van de landbouw. Hier is men te zeer bij de ontwikkeling der conjunctuur ten achter gebleven. Veel te veel is de politiek hier beheerst geweest door de socialistische afkeer van alles, wat naar privaatzet zweet. Daardoor is die politiek in menig opzicht er een geweest van koude socialisatie.

De particuliere bouw, die in het verleden een zo belangrijke bijdrage heeft geleverd tot de woningvoorziening, heeft onvoldoende kansen gekregen. Naar de overtuiging van de V.V.D. is dit een der oorzaken van het voortduren van de woningellende. Het woningvraagstuk is wel een der ernstigste onopgeloste problemen in onze maatschappij. Vele jongeren worden door de woningschaarste op benauwende wijze in hun levensontplooiing geremd. De oplossing van dit vraagstuk moet dan ook een zeer hoge prioriteit hebben. De woningnood is echter steeds minder los te zien van de gevoerde huurpolitiek. Deze heeft ertoe geleid, dat de woonruimte op een zeer onrechtvaardige wijze is verdeeld. Kleine gezinnen wonen in te grote, grote gezinnen in te kleine woningen. Ook het verband tussen huurgenot en huurprijs is verbroken. De vraag naar woonruimte wordt daardoor kunstmatig vergroot. Thans staat men voor de moeilijke opdracht het verzuimde in te ha-

len. De taak is zwaar genoeg en moet om schokken te vermijden met voorzichtigheid worden aangepakt. Het is echter wel in volle duidelijkheid gebleken, dat niets hier zo remmend heeft gewerkt als de socialistische invloed op het regeringsbeleid.

Lange tijd hebben de socialisten hun medewerking aan een verhoging der huren geweigerd, omdat zij daarin niet wilden bewilligen, als die verhoging niet gepaard ging met een huurbelasting. Ook in die eis kwam tot uitdrukking hun afkeer van het particuliere bezit. Vanzelfsprekend zal een huiseigenaar, wiens inkomen door huurverhoging zal worden vergroot, daarover belasting moeten betalen. Dit geschiedt echter vanzelf, omdat het hogere inkomen wordt getroffen door de inkomstenbelasting met haar zeer progressief tarief. Zij treft echter terecht het netto inkomen. Voorzover de huur besteed moet worden voor de kosten van onderhoud en verbetering der woning, valt zij niet onder het belaste inkomen. Een huurbelasting daarentegen zou de bruto huur belasten en daarmee de eigenaar gelden onttrekken, die onmisbaar zijn voor de in menig geval zo volstrekt noodzakelijke werkzaamheden van onderhoud en verbetering, die uit de te lage huur onmogelijk konden worden bekostigd.

Daar de andere politieke partijen de huurbelasting in geen geval wilden aanvaarden, werd een compromis gevonden in een maatregel, krachtens welke de helft van het bedrag der in 1957 tot stand gekomen huurverhoging zou worden geblokkeerd. De meerderheid der Kamer, in hoofdzaak gevormd door de socialisten en de katholieken, heeft deze blokkering aanvaard. Ter rechterzijde sloten zich in het bijzonder de anti-revolutionairen bij het liberale verzet aan. Ook zij vermochten de maatregel echter niet te keren. De anti-revolutionaire ministers hadden toch in het voorstel der regering berust. Zij achtten het klaarlijk van meer belang de samenwerking met de socialisten te handhaven, dan een maatregel, waartegen hun geestverwanten in de Kamer zo ernstige bezwaren hadden, af te wenden. Dat zij daarvoor de verantwoordelijkheid wens-ten te aanvaarden is hun zaak. Men kan daarvoor de anti-revolutionaire Kamerleden niet aansprakelijk stellen. Het trekt echter wel zeer de aandacht, dat de anti-revolutionaire partij bij de op handen zijnde verkiezing met de belangrijkste van deze ministers, de heer Zijlstra, in alle kieskringen als haar lijst-aanvoerder uitkomt. Van een onoverwinnelijke afkeer tegen de samen-

werking met de socialisten getuigt dit bepaald niet. Verklaarde trouwens bij het laatste algemeen politiek debat in de Tweede Kamer de heer Bruins Slot, de voorzitter der anti-revolutionaire fractie niet, dat er voor hem tussen liberalen en socialisten geen principieel verschil bestond? Deze dingen moeten de velen onder de anti-revolutionaire kiezers, die de samenwerking met de socialisten beu zijn, toch wel stof tot overdenking geven.

Landbouwpolitiek

Bij de landbouwpolitiek behoort richtsnoer te zijn de overtuiging, dat het bestaan van een krachtige, zelfstandige boerenstand voor de gezondheid van het nationale leven van de grootste betekenis is. Dit houdt in, dat de V.V.D. een actieve landbouwpolitiek voorstaat. De rechtstreekse overheidsactiviteit zal zich evenwel niet verder moeten uitstreken dan noodzakelijk is om het gestelde doel te bereiken. Toezeggingen door de overheid in het verleden aan de landbouw gedaan, zullen moeten worden nagekomen.

Door krachtige steun van overheidswege en door het aanwakkeren van initiatieven uit het bedrijfsleven tot onderzoek, voorlichting en onderwijs zowel voor boer en tuinder als voor de landarbeider, dient de ontwikkeling van de landbouwstand te worden bevorderd, opdat deze tegen de economische moeilijkheden, welke de landbouw zowel in nationaal als in internationaal verband bedreigen, opgewassen zal zijn. Hieronder valt zeer zeker ook de actieve zorg voor de verbetering van de agrarische structuur, waarbij echter rechtstreekse overheidsdwang achterwege dient te blijven. Wel zullen zodanige maatregelen getroffen moeten worden, dat de bedrijven, die door ruilverkaveling of herverkaveling verbeterd zijn, niet zonder meer weer kunnen worden gesplitst of versnipperd.

In de totale economische opbouw van het platteland kan ook het kleine bedrijf een zeer belangrijke positieve bijdrage leveren. Opheffing van kleine bedrijven dient dan ook slechts plaats te hebben op basis van volkomen vrijwilligheid.

De op de grondeigendom drukkende lasten dienen belangrijk te worden verlaagd. Zo zal een belasting als de grondbelasting op den duur moeten verdwijnen en zullen de waterschappen moeten worden ontlast van een belangrijk deel van de kosten der wegen, aangezien deze wegen in het algemeen allerminst

alleen ten dienste van de ingelanden staan.

Het landbouwbeleid dient erop gericht te zijn zodanige economische, sociale en vooral ook fiscale voorwaarden te scheppen, dat de boer zich als zelfstandig ondernemer kan blijven handhaven. Hiertoe is vooral ook nodig herstel van het evenwicht tussen de opbrengst van de in het agrarisch bedrijf verrichte arbeid en de opbrengst van het in het bedrijf geïnvesteerde kapitaal, opdat de voortzetting van het bedrijf worde gewaarborgd en de eigenaar, na aftrek van de op de landelijke eigendom rustende lasten, een redelijke rente van zijn kapitaal zal kunnen verkrijgen.

Er zal een zodanig verband moeten zijn tussen de agrarische lonen en de rente van het in het bedrijf gestoken kapitaal enerzijds en het loonpeil en renteniveau in andere bedrijfstakken in Nederland anderzijds, dat geen neiging zal ontstaan tot geforceerde afvloeiing van arbeidskrachten en/of onttrekking van kapitalen, teneinde elders te worden aangewend. Alleen een dergelijke politiek zal de bestaande tegenstelling tussen de boer-eigenaar en de boer-pachter, zulks ook op langere termijn gezien, doen verdwijnen.

Zolang de nationale en vooral ook de internationale verhoudingen het handhaven van bijstand van overheidswege in de prijsvorming van agrarische produkten noodzakelijk maken, dient deze zodanig te zijn, dat de opbrengst van de bedrijven zowel de arbeidsbeloning als de rente van de geïnvesteerde kapitalen kan dekken. Hierbij mag echter niet worden vergeten, dat een, zij het ook geleidelijke, aanpassing aan de afzetmogelijkheden zal moeten plaats vinden.

Met kracht dient te worden gestreefd, zowel in Beneluxverband, in de E.E.G. als in andere organisaties, naar herstel van een internationale markt voor landbouwprodukten, voorzover dit mogelijk is, teneinde de vervalsingen, die de zgn. vrije markt voor landbouwprodukten thans vertoont, te doen verdwijnen. Alleen de grootst mogelijke vrijheid van internationale beweging van landbouwprodukten kan hier een oplossing bieden.

Scherp dient te worden opgetreden tegen iedere poging van het buitenland tot dumping.

In dit verband zal het noodzakelijk zijn de Nederlandse landbouwpolitiek in te passen in het totaal van de Europese markt en zal er met kracht naar moeten worden gestreefd, dat althans binnen die markt alle handelsbelemmeringen (zoals maatregelen aan de grenzen, het stellen van minimumprijzen e.d.) zo spoedig mogelijk worden opgeheven.

De middenstand

Als bron voor de ontwikkeling van zelfstandige kracht is de middenstand van moeilijk te overschatten betekenis. Daarom zal de zelfstandigheid en de economische weerbaarheid van de ondernemers in het midden- en kleinbedrijf van detailhandel, grossierderij, nijverheid, ambacht en dienstverlening moeten worden bevorderd. In de eerste plaats zal daarvoor nodig zijn een gezonde mededinging. Het vestigingsbeleid zal de gezonde concurrentie niet mogen belemmeren. Daarom zal er een wijze matiging bij moeten worden betracht en zal het rekening moeten houden zowel met de ontwikkeling van nieuwe bedrijfsmethoden als met het eigen karakter van de bedrijfsp gemeenschap. Voorts zal een aan de behoeften aangepast credietwezen onmisbaar zijn voor een harmonisch middenstandsbeleid. Bij het oplossen van algemene en branche-problemen zal samenwerking in eigen verenigingen en organen verre de voorkeur verdienen boven ingrijpen der overheid.

De V.V.D. staat toch lijnrecht tegenover de van socialistische zijde gevallen uitspraak, dat middenstanders, die hun zaken zoveel mogelijk zelf willen regelen „dwaze zelfdoeners” zouden zijn.

De bedrijfsorganisatie

Kenmerk van het liberalisme, zoals de V.V.D. het voorstaat, zal ook altijd moeten blijven de bevordering der ontwikkeling van zelfstandige kracht in de onderscheidene groepen, waaruit de maatschappij is gevormd. Daarom heeft het aan de zelfstandigheid van provinciën, gemeenten en waterschappen altijd de grootste betekenis gehecht. Hetzelfde geldt voor de talloze nieuwe vormen van organisatie, die in de latere tijd zijn opgekomen. Daarin neemt de organisatie van het bedrijfsleven een eerste plaats in. Ook hier moet het beginsel der vrijwilligheid voorop staan. Daarom is het van de grootste waarde, dat de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers in onderling overleg geraken tot de regeling van hun gezamenlijke belangen. Dit kan zowel geschieden in privaatrechtelijke als in publiekrechtelijke vorm. Geschiedt het in privaatrechtelijke vorm, dan kan de overheid zich beperken tot het toezicht, dat hetgeen het vrije overleg heeft opgeleverd, het algemeen belang niet schaadt. Willen de bedrijfsgenoten aan hun organisatie een publiekrechtelijke vorm geven, dan bestaat daartegen geen bezwaar, mits ook hier een behoorlijk toezicht zij verzekerd. Wanneer de p.b.o. zich op de juiste wijze ontwikkelt, zal dit zelfs het grote

voordeel met zich kunnen brengen, dat de centrale overheid zich van allerlei terreinen zal kunnen terugtrekken ten gunste van een zichzelf besturend bedrijfsleven.

Daardoor zal de vrijheid worden bevorderd. Verwerpelijk is echter het streven om een publiekrechtelijk bedrijfsorgaan op te dringen aan bedrijven, waarin de bedrijfsgenoten daarvan niet zijn gediend. Dan zou immers de organisatie het karakter van dwang krijgen. Voorts moet ook bij de handelingen der bedrijfsorganen voorop blijven gesteld, dat zij worden verricht op een wijze, die het belang van ons volk in zijn geheel dient. Dit betekent, dat er een evenwichtige afweging moet plaats hebben tussen de bijzondere belangen van het bedrijf en het algemeen belang.

Gewaarschuwd moet voorts worden tegen de opvatting, dat de betekenis der bedrijfsorganen bovenal is gelegen in hun verordenende bevoegdheid. Hoofddoel moet zijn het bevorderen van de samenwerking der bedrijfsgenoten, zowel uit de kring van de werkgevers als uit die van de werknemers. De centrale overheid zal erop hebben toe te zien, dat de verordenende bevoegdheid niet wordt gebruikt om de bedrijfsgenoten meer aan banden te leggen dan noodzakelijk is. Ook moet, vooral waar het de verordenende bevoegdheid en het financieel beheer der organen raakt, de eis van openbaarheid in volle omvang worden gesteld.

Regering en parlement hebben er mede voor te waken, dat de taak van de Sociaal-Economische Raad in overeenstemming blijft met de plaats, die hij op grond van zijn samenstelling heeft in te nemen en dat zijn feitelijke macht in het staatsbestel daartoe beperkt blijft. Ook dient er eenheid van beleid te zijn bij de controle op de economische mededinging en het toezicht op de bedrijfslichamen.

Het buitenlands beleid

Op het stuk van het buitenlands beleid heeft men zich bij voortduring rekenschap te geven van het gevaar, dat het vrije westen van de Sovjet-Unie dreigt. Door militaire middelen alleen is dit gevaar niet te keren. Voorkomen moet bovenal worden, dat de landen, die men als de onderontwikkelde gebieden pleegt aan te duiden, stuk voor stuk in de Russische invloedssfeer geraken. Daarom heeft ook Nederland zijn bijdrage te leveren aan de economische hulp, die deze gebieden behoeven en die van Russische kant zal komen, als het westen hier niet waakzaam is. Een kortzichtige politiek zal hier gemakkelijk het karakter kunnen dragen van een zuinigheid, die de wijsheid bedriegt.

De militaire politiek

Daarnaast mag de militaire paraatheid geen ogenblik worden veronachtzaamd. De officers, die deze van ons volk vraagt, vinden hun rechtvaardiging in het grote doel, de handhaving van recht en menselijkheid in een vrije wereld. Het met het offer te bereiken resultaat moet echter met de betekenis van het offer in overeenstemming zijn. In de laatste tijd is bij herhaling twijfel gerezen of de vele miljoenen voor dit doel ter beschikking van de regering gesteld, wel op de meest doelmatige wijze worden besteed. In het bijzonder is ernstige twijfel gerezen, of de organisatie van de dienst der materiaalvoorziening van de landmacht wel in overeenstemming is met de eisen, die daaraan in onze tijd, waarin de techniek een zo overheersende plaats inneemt, moeten worden gesteld.

Nauwlettend zal er voorts tegen moeten worden gewaakt, dat de dienstplicht zwaarder op ons volk blijft drukken, dan volstrekt nodig is. Daarom zal het streven moeten worden gericht op uitbreiding van het beroepspersoneel, ten einde het verblijf onder de wapenen voor de dienstplichtigen te kunnen verkorten.

De Europese eenwording

Ten aanzien van de Europese eenwording neemt de V.V.D. een zeer positief standpunt in. Dit sluit niet uit, dat zij tegen de wijze, waarop de Europese Economische Gemeenschap tot stand is gekomen ernstige bezwaren heeft moeten inbrengen. Zij vreesde, dat bij de uitvoering van het desbetreffend verdrag grote, gerechtvaardigde Nederlandse belangen in het gedrang zouden kunnen komen. Zij achtte het dan ook een redelijke eis, dat de regering bij de bekrachtiging van het verdrag de andere deelgenoten nog eens uitdrukkelijk op die belangen zou wijzen. Daarom wenste zij in het wetsontwerp tot goedkeuring van het verdrag een bepaling te zien opgenomen, die de regering daartoe uitdrukkelijk verplichtte. Het door haar Kamerfractie daartoe ingediende amendement werd echter door een meerderheid, in hoofdzaak bestaande uit socialisten en katholieken, verworpen.

Het is bij dit alles voor Nederland van overheersend belang, dat het zich niet in de continentale sfeer laat opsluiten. ons land heeft van ouds zijn blik mede gericht over de zee. Daarom zal de V.V.D. onverdroten blijven ijveren voor de totstandkoming van een vrijhandelszone, waardoor met name Engeland in een economische associatie zal worden opgenomen. Op deze wijze zal ertegen zijn te

waken, dat ons land zou worden opgenomen in een protectionistisch continentaal blok. Een vrij ruilverkeer is voor ons altijd een belang van de eerste orde geweest.

Nieuw-Guinea

Ten aanzien van Nieuw-Guinea is voorshands de aangewezen weg er alles op te zetten, dat de bevolking zo spoedig mogelijk het recht van zelfbeschikking erlangt. Het is zeker niet nodig daarbij in een termijn van ettelijke tientallen jaren te denken. Nederland zal zeker niet tekort schieten in zijn verplichtingen tegenover de inheemse bevolking, als het zelfbestuur verleent, zodra een intellectuele bovenlaag in staat is het daarvoor nodige te verrichten. Waarom zou van zelfbestuur eerst sprake mogen zijn, als de bevolking rijp is voor algemeen kiesrecht? Wie bedenkt hoe in de landen van onze beschavingskring zelfbestuur reeds eeuwen bestond, voordat het kiesrecht algemeen was, zal aanstonds de absurditeit van een dergelijke eis inzien. Als wij er ons op instellen de ontwikkeling van zo'n bovenlaag te bevorderen, zal in tien of twintig jaar reeds veel kunnen worden bereikt.

Daarnaast is de V.V.D. van oordeel, dat het betrachten van nauwe samenwerking met Australië voor geheel het Nieuw-Guinea-beleid noodzakelijk is.

Het gevaar, dat tot de brede-basispolitiek zal worden teruggekeerd

Wat de binnenlandse politieke verhoudingen betreft, is de V.V.D. van oordeel, dat een werkelijke doorbreking van de impasse, waarin wij geleidelijk zijn komen te verkeren, slechts dan mogelijk is, als afgezien wordt van iedere poging om de brede-basis te herstellen. Geschiedt dit niet, dan is er weinig voorspellende gawe voor nodig om de verwachting uit te spreken, dat de stembus van 12 maart gevolgd zal worden door een eindeloos gemarchandeer over de kabinetsformatie. De kabinetscrisis van 1952 duurde al heel wat langer dan die van 1948 en die van 1956 heeft alles overtroffen, wat in Nederland tot dusver op het stuk van crisisduur was gepresteerd. Vroeger kon men zich er nog mede troosten, dat een kabinetscrisis wel lang duurde, doch dat de zaak dan, al kwamen er wel tussentijdse moeilijkheden voor, toch voor vier jaar in elkander zat. Deze illusie kan men, na de wijze, waar-

op de Kamerfractie van de P.v.d.A. deze crisis heeft geforceerd, thans wel prijs geven. Herstel van de brede-basisconstructie zal tot niet anders leiden dan tot voortzetting van de toestand van vóór 11 december 1958: een regeringsmeerderheid, waarvan de samenstellende delen elkander niet het minste vertrouwen schenken, en een regering, die van compromis tot compromis strompelt en tot werkelijk daadkrachtig bewind niet in staat is. Het is daarom noodzakelijk, dat de socialisten zullen blijven in de toestand, die zij op 11 december zelf hebben verkozen, die van oppositie.

Het is intussen wel duidelijk gebleken, dat de partijen der rechterzijde nog allerminst op dit standpunt staan. Was dit anders geweest, dan zouden zij zich hebben beijverd aanstonds de vorming van een kabinet zonder socialisten te bevorderen. Dit kabinet zou dan de verantwoordelijkheid op zich hebben kunnen nemen voor de Kamerontbinding, ten einde zich met zijn program tot de kiezers te wenden. Op deze wijze zouden de kiezers een werkelijke zeggenschap hebben verkregen. Zij zouden dan immers hebben kunnen beslissen voor of tegen een dergelijk kabinet. De partijen der rechterzijde laten het kiezersvolk echter liever in het duister omtrent hun voornemens na de stembus. Prof. Romme blijft er nog altijd op hopen, dat na de

verkiezingen de samenwerking met de socialisten zal kunnen worden hersteld. De anti-revolutionairen hebben wel hun voorkeur uitgesproken voor de formatie van een christelijk kabinet, doch zij hebben zich wel gewacht daaraan toe te voegen, dat, als zo'n formatie niet tot de mogelijkheden zal blijken te behoren, zulks in geen geval aanleiding zal mogen geven tot samenwerking hunnerzijds met de socialisten. Van de christelijk-historischen zal zeker geen krachtige aandrang uitgaan naar veranderde verhoudingen. De V.V.D. wenst te dezen opzichte klare taal te spreken. Naar haar oordeel zal van samenwerking tussen liberalen en socialisten in het na de verkiezingen te vormen kabinet geen sprake kunnen zijn. Wie verandering wil, zal dus zorg hebben te dragen, dat de V.V.D. aanzienlijk versterkt uit de stembus komt. Hij zal ertoe moeten bijdragen, dat de lijn van haar opgang, die zich bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten en de gemeenteraden in het vorig jaar zo fors aftekende, een nieuwe stoot naar boven krijgt. Het beeld van die verkiezingen was naast de vooruitgang van de V.V.D. de achteruitgang van de P.v.d.A. Als dit ook, en liefst in nog sterkere mate, het beeld van de stembus van 12 maart zal zijn, zal dit de beste waarborg zijn, dat aan de onbevredigende toestand der laatste jaren een einde zal komen.

HET URGENTIEPROGRAM

Als leidraad voor het in de komende parlementaire periode te voeren beleid heeft de V.V.D. het volgende urgentie-program opgesteld:

1. Het buitenlands beleid moet blijven gericht op de samenwerking van alle democratische staten. De eenheid van Europa moet worden bevorderd. De Atlantische samenwerking moet uitgroeien tot een Atlantische gemeenschap.

2. Gestreefd worde naar verkorting van het verblijf onder de wapenen van dienstplichtigen door uitbreiding van het beroepspersoneel.

3. Binnen het Koninkrijk worde voortdurend gestreefd naar versterking der banden tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen.

Het beleid ten aanzien van Nieuw-Guinea moet, in nauwe samenwerking met Australië, worden gericht op een zo spoedig mogelijke verwezenlijking van zelfbestuur.

De strijd der Zuid-Molukken voor de verwezenlijking van het recht van zelfbeschikking dient te worden gesteund.

4. In tijden van hoogconjunctuur moeten door de overheid conjunctuurreserves worden gevormd, die bij de Nederlandse Bank worden geblokkeerd, teneinde in een periode van depressie te worden vrijgegeven. De vorming van conjunctuurreserves door het bedrijfsleven worde door fiscale maatregelen bevorderd.

5. Aan de voortdurende toeneming der overheidsuitgaven worde paal en perk gesteld, opdat de stijging van de belas-

tingopbrengst, die het gevolg zal zijn van de vermeerdering van het nationaal inkomen, voor zover daaruit geen conjunctuurreserve zal moeten worden gevormd, zal kunnen worden benut voor verlaging van de belastingen.

Bij de herziening van het belastingstelsel worde in de eerste plaats gestreefd naar:

a. vermindering van het verschil in belastingdruk voor gehuwden en ongehuwden;

b. een betere regeling met betrekking tot de belasting van de inkomsten der gehuwde vrouw;

c. een vermindering der progressie van het tarief der inkomstenbelasting.

De investeringsmogelijkheden moeten worden verruimd door beperking van de dubbele belasting op uitgekeerde winsten van vennootschappen. Fiscale belemmeringen voor de groei der ondernemingen, alsmede voor de in het kader van de ontwikkeling der Europese gemeenschappelijke markt gewenste concentratie van ondernemingen dienen te worden weggenomen.

6. Bevordering van de bouw van woningen door het verschaffen van een ruime gelegenheid tot ontplooiing van het particulier initiatief.

Geleidelijk herstel van het evenwicht tussen kosten van woningexploitatie en huren, mede door vermindering van de bouwkosten. Afschaffing van de huur-blokkering.

Aan het vorderen van woonruimte voor inwoning worde een einde gemaakt.

7. Instandhouding van een krachtige, zelfstandige boerenstand door het bevorderen van een evenwichtig landbouwbeleid, dat de landbouw in staat stelt een redelijk inkomen te verwerven en een eind maakt aan de koude socialisatie. Daartoe dient:

a. de overheid voortdurend zorg te dragen voor bevordering van onderzoek, voorlichting en onderwijs voor boer en tuinder zowel als voor land- en tuinbouw-arbeider, opdat de bedrijven zowel technisch als economisch zo weerbaar mogelijk zullen zijn;

b. gestreefd te worden naar zodanige economische, sociale en fiscale verhoudingen, dat wordt bereikt, dat de boer zich als zelfstandig ondernemer kan blijven handhaven, d.w.z. dat een redelijke beloning voor de arbeid zowel als een redelijke rente voor het geïnvesteerde kapitaal op de sociaal en economisch verantwoorde bedrijven kan worden verkregen. Hierbij zal in het productiepatroon echter een zij het ook geleidelijke aanpassing aan de afzetmogelijkheden niet mogen worden verwaarloosd;

c. actieve zorg te worden gedragen voor

verbetering der agrarische structuur met vermindering van rechtstreekse dwang van de zijde der overheid. De ruilverkavelingswet moet worden herzien. Geforceerde opheffing van kleine bedrijven moet worden afgewezen;

d. op internationaal terrein een zodanige politiek te worden gevoerd, dat ook voor landbouwproducten de grootst mogelijke vrijheid van beweging op de internationale markt worde verkregen. Tegen dumping moet krachtig worden opgetreden.

8. Actieve werkgelegenheidspolitiek ter bestrijding van werkloosheid.

9. Erkenning van de betekenis van een krachtige middenstand. Daarbij uit te gaan van het beginsel, dat een gezonde bedrijfsontwikkeling moet worden bevorderd en ongezonde bedrijfsmethoden moeten worden tegengegaan. Aanpassing van de vestigingseisen aan de evolutie der maatschappij. De regeling der schadevergoeding voor de huurder bij onteigening van bedrijfspanden behoort te worden verbeterd.

10. Bevordering der gewestelijke en plaatselijke autonomie in de eerste plaats door herstel der financiële zelfstandigheid van provinciën en gemeenten.

11. Met volledige erkenning van de betekenis van bedrijfsorganen voor de vrije samenwerking der verschillende groepen in het bedrijfsleven onthouding van iedere poging om dergelijke organen van bovenaf aan dat bedrijfsleven op te dringen.

Gewaakt moet worden tegen een samenwerking van werkgevers en werknemers, die het belang van de consument aan dat der bedrijfsgenoten zou opofferen. Aan de ontwikkeling, waardoor de S.E.R. bezig is een niet in ons staatsbestel passend zeggenschap ten koste van Regering en Parlement te verkrijgen, moet een einde worden gemaakt.

12. Bevordering van individuele bezitsvorming.

Het eigen woningbezit worde gestimuleerd door:

a. aanmerkelijke verlaging van het registratierecht bij aankoop van een huis;

b. toestaan van een extra-afschrijving van 10% over de eerste vier jaren na aankoop van een woning.

Verlaging van de vermogensbelasting en van het successierecht.

Popularisering van het effectenbezit door de weg te openen voor een vrije ontplooiing van beleggingsclubs. Voortdurend verkrijgbaar stellen van rentespaar-brieven op gemakkelijke wijze.

13. Geleidelijke terugkeer naar een systeem van vrijere loonvorming, met toezicht der overheid ter voorkoming van excessen.

Gestreefd moet worden naar een juiste verhouding tussen prestatie en beloning.

14. Het georganiseerd overleg in ambtenarenzaken worde een werkelijk overleg.

15. Bespoediging van het streven naar unificatie van de inhoud der sociale verzekeringswetten. Invoering van een algemene weduwen- en wezenverzekering. De aantasting der verkregen pensioenrechten bij de invoering der wet op de algemene ouderdomsverzekering behoort ongedaan te worden gemaakt. Matiging van het overheidsingrijpen op het gebied van het ziekenfondswezen. Handhaving van de zelfstandige positie van artsen en apothekers.

16. Wegneming van alle bepalingen en bestrijding van de heersende gewoonten, die de vrouw economisch en maatschappelijk achterstellen bij de man. Gelijke betaling voor gelijkwaardige arbeid van mannen en vrouwen. Bij gelijke aanspraak op bevordering gelijke promotiekansen voor beide geslachten. Wegneming van elke ongelijkheid in benoemingskansen voor de gehuwde vrouw.

17. Hoofddoel van het onderwijs moet zijn, dat iedere bekwaamheid kans tot volle ontplooiing krijgt. Karaktervorming moet daarbij in sterkere mate de nadruk krijgen dan tot dusver het geval is.

Op korte termijn moet een nieuwe wet voor het middelbaar- en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs worden tot stand gebracht.

Fundering van het hoger onderwijs in de massa van het volk.

Autonomie ook voor de Rijksuniversiteiten.

Voorziening in de huisvesting van studenten en wetenschappelijke medewerkers.

Beurzen en renteloze voorschotten moeten de financiële beletselen tegen de maatschappelijke opstijging van het individu wegnemen.

18. Uitbreiding van de lichamelijke opvoeding in alle sectoren van het onderwijs. Bevordering der ontwikkelingskansen voor de vrije sportorganisaties. Onverwijilde wetswijziging tot legalisatie van de voetbal-toto.

19. Bevordering der ontwikkelingsmogelijkheden op het gebied van de kunst op zodanige wijze, dat de vrijheid van de kunstenaar blijft gewaarborgd.

20. Regeling van het radio- en televisiebestel op een nationale basis. Opening der mogelijkheid voor commerciële televisie. Gelijk recht der verschillende richtingen voor bijzondere uitzendingen.

21. Herziening van de Wet op de Lijkbezorging, opdat gelijk recht worde verschafte aan de voorstanders van crematie en die van begraven.